

QAZAQSTAN RESPÝBLIKASYNYŇ BILIM JÁNE ҒYLYM MINISTRLOGI
Ó. SULTANҒAZIN ATYNDAGY
QOSTANAI MEMLEKETTİK PEDAGOGIKALYQ ÝNIVERSITETI

**«Sultangazin oqylary» I-shi Halyqaralyq
ǵylymi-praktikalyq konferensiasynyŋ
MATERIALDARY**

17-18 мамыр 2019

**МАТЕРИАЛЫ
I-ой Международной научно-практической
конференции «Султангазинские чтения»**

17-18 мая 2019

**MATERIALS
of the Ist International scientific and practical
conference «Sultangazin readings»**

May 17-18, 2019

Qostanai, 2019

ӘОЖ 378 (094)
КБЖ 74.58
С 89

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ

Бас редактор

Әбіл Еркін Аманжолұлы
тарих ғылымдарының докторы, профессор

Бас редактордың орынбасарлары:

Медетов Нурлан Амирович
физика-математика ғылымдарының докторы
Ташетов Аманжол Аскарович
PhD докторы

Редакциялық алқа мүшелері:

Утегенова Бибикуль Мазановна
педагогикалық ғылымдар кандидаты, доцент
Евдокимова Ольга Николаевна
педагогикалық ғылымдар кандидаты
Балгабаева Гаухар Зкрияновна
тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Жумабаев Канат Аканович
кандидат экономических наук
Бобренко Марина Александровна
Сатбаева Муснай Тулегеновна
Жиенбаева Аида Аманжолқызы

С 89 «Сұлтанғазин оқулары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары. = Материалы международной научно-практической конференции «Султангазинские чтения». = Materials of the international scientific and practical conference on «Sultangazin readings». – Қостанай, 2019.

ISBN 978-601-7934-72-9

«Сұлтанғазин оқулары» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары жинағында білім беру жүйесін дамыту мен кадрларды даярлаудың ғылыми әлеуетін арттыру, қоғамды дамытудың маңызды мәселелері және «Мәңгілік Ел» бағдарламасының негізгі принциптерін жүзеге асыру жайында зерттеулер жарық көрді.

В материалах международной научно-практической конференции «Султангазинские чтения» опубликованы исследования актуальных вопросов развития системы образования и научного потенциала подготовки кадров, общества и реализации основных принципов программы «Мәңгілік ел».

The materials of the international scientific-practical conference «Sultangazin Readings» are devoted to studies of topical issues of the development of the education system and the scientific potential of personnel training, society and the implementation of the basic principles of the program «Мәңгілік ел»

ӘОЖ 378 (094)
КБЖ 74.58

Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университетінің
Ғылыми кеңесінің шешімімен баспаға ұсынылған

Жинақта ұсынылған мақалалардың мазмұны үшін жеке автор(лар) жауапты

ISBN 978-601-7934-72-9

© Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай
мемлекеттік педагогикалық университеті, 2019

В сфере физической реабилитации инвалидов по-прежнему существует недооценка того обстоятельства, что физкультура и спорт гораздо более важны для человека с ограниченными возможностями, чем для благополучных в этом отношении людей. Активные физкультурно-спортивные занятия, участие в спортивных соревнованиях являются формой так остро необходимого общения, восстанавливают психическое равновесие, снимают ощущение изолированности, возвращают чувство уверенности и уважения к себе, дают возможность вернуться к активной жизни.

Главной задачей все же остается вовлечение в интенсивные занятия спортом как можно большего числа инвалидов в целях использования физкультуры и спорта как одного из важнейших средств для их адаптации и интеграции в жизнь общества, поскольку эти занятия создают психические установки, крайне необходимые для успешного воссоединения инвалида с обществом и участия в полезном труде. Применение средств физической культуры и спорта является эффективным, а в ряде случаев единственным методом физической реабилитации и социальной адаптации.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Специальная педагогика: учеб.-метод. пособие / сост. С.Б. Нарзулаев, Г.Н. Попов, И.Н. Сафронова и др. Томск: Полиграф. фирма «STAR», 2006. – 147 с.
2. Об учреждениях адаптивной физической культуры и адаптивного спорта (дополнение к Методическим рекомендациям по организации деятельности спортивных школ в Российской Федерации от 21.03.2006 г. №СК-02-10/3685).
3. Рубцова Н.О. К проблеме формирования инфраструктуры системы физической культуры и спорта для инвалидов // Теор. и практ. физ. к-ры. 1998. – №1. – С. 16–18.
4. Профилактика отклонений в нравственном развитии и поведении учащихся: Сб. науч. тр. / Под ред. Ю.В. Гербеева. – М., 1991.
5. Евсеев С.П. Адаптивная физическая культура (цель, содержание, место в системе знаний о человеке). // Теория и практика физической культуры, 1998. – №1.
6. Концепция развития детско-юношеского спорта на 2009-2015 годы [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.rossportschool.ru>.

ICT САБАҒЫНДА CLIL ӘДІСІН ҚОЛДАНЫП ТІЛДІК ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Formation of language competence using the CLIL method in ict

А.А. Айтбенова
A.A. Aitbenova

Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті,
Қостанай, Қазақстан, aitbenova_ayana@mail.ru

Аннотация

Ұсынылған мақалада CLIL пән мен тілді кіріктіріп оқыту әдісі, оның артықшылығы туралы және оны жоо-да Information and Communication Technologies (ICT) сабағында қолдану туралы айтылған. Сонымен қатар, ICT сабақтарында қолдануға болатын кейбір белсенді әдістер мен тәсілдер қарастырылған.

Abstract

The proposed article discusses the method of integrated learning of the subject and language - CLIL, its advantages and its use in the classes of Information and Communication Technologies (ICT) at the university. In addition, there are some active methods and techniques that can be used in ICT lessons.

Кілт сөздер: CLIL (Content Language Integrated Learning) әдісі, Information and Communication Technologies (ICT), таңбалау, бос орындарды толтыру, салыстыру, тестілеу, кроссворд.

Key words: method CLIL (Content Language Integrated Learning), Information and Communication Technologies (ICT), labelling, fill gap, matching, tests, crossword.

Еліміздің «Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспары туралы» жарлық, «Тілдердің үштұғырлығы» мәдени саясаты және Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы аясында нақты пәндер қатарына жататын география, математика, биология, химия, физика информатика пәндері ағылшын тілінде жүргізілуі мақсатқа айналды [1].

Бүгінгі таңда ақпараттық және коммуникативтік құзыретілікпен қатар көпмәдениеттілік те жаһандық білім беру қауымдастығының тануынша білім беру саласының негізгі құзыреттілігі және жаһандық білім кеңістігін қалыптастырудағы басты бағыттардың бірі болып саналады.

Елбасымыз үштілді білім беру жүйесін енгізе отырып қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде, орыс тілін ұлтаралық қатынас тілі ретінде, ал әлемдік экономикаға үйлесімді тіл ретінде ағылшын тілін меңгерту мақсатын көздеп отыр. CLIL, яғни пән мен тілді кіріктіріп оқыту әдісі – Қазақстандағы үштілділік: қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынас тілі, және ағылшын тілі – жаһандық экономикаға сәтті кіруге қажетті тіл [2].

Осы мақсатта тіл емес пәндерді ағылшын тілінде оқыту арқылы ел болашағын дамытуды көздейтініміз сөзсіз. Ағылшын тілінде оқытуда тиімді әдістердің бірі Content and Language Integrated Learning (CLIL) деп аталады [3].

Пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту принципін пайдалану идеясы оны зерттеуге бөлінген шектеулі уақыт кезінде шет тілін меңгеру деңгейіне қойылатын талаптардың өсуі нәтижесінде туындады. Бұл тәсіл бір уақытта екі пән бойынша оқытуды жүзеге асыруға мүмкіндік береді, бірақ негізгі назар тілге немесе тілдік емес пәнге аударылуы мүмкін.

Кіріктіріп оқыту дегеніміз – сабақта пәнаралық байланыстарды дамытуды және тереңдетуді, олардың ғылымаралық байланысының түпнұсқасы, яғни түрлі пәндерді оқытуды қиыстырудан, олардың өзара терең байланысуына өтуді қарастыру болып табылады.

Кіріктіріп оқытуда жиі қолданылатын тиімді әдістердің бірі – CLIL әдісі. Бұған тілдік құзыреттілік, тек оқуға ғана емес, сонымен қатар жаңа білімдерді өмірде пайдалануға, сәйкесінше өмірлік мотивацияны арттыруға дайындық, табысқа беталыс жатады.

Мақсатты тілдерді тиімді оқыту үшін әлемде CLIL – пәндік-тілдік интеграцияланған оқыту технологиясы ерекше танылған. CLIL Contentand Language Integrated Learning – шет тілін және басқа оқу пәндерін оқытуды интеграциялау [3].

CLIL шет тілін оқытуды, басқа пәндерді оқыту құралы ретінде қарастырады. Тіл үйрену қандай да бір пәндік сала арқылы жүреді, яғни CLIL сабағы – шет тілі емес, шет тілінде пәндік сабақ. Сонымен қатар, бұл оқушылардың ана тілінде қарым-қатынасқа деген қажеттіліктері мен қабілеттерін қайта пайымдауға мүмкіндік береді.

CLIL негізі төрт С тұрады:

- CONTENT (Мазмұны) – пәндік саладағы білім, білік, дағдылар;
- COMMUNICATION (Қарым-қатынас) – оқыту кезінде шет тілін қолдана білу біліктері;
- COGNITION (Таным) – жалпы түсініктерді қалыптастыратын (нақты және абстрактілі) танымдық және ойлау қабілетін дамыту;
- CULTURE (Мәдениет) – бұл өзін мәдениеттің бір бөлігі ретінде көрсету, ұғыну, сондай-ақ балама мәдениеттерді қабылдау.

CLIL тиісті әдіс ретінде:

- 1) Сөздік қорды ұлғайтады;
- 2) Жергілікті мұғалімдердің ағылшын тілі білімін дамытады;

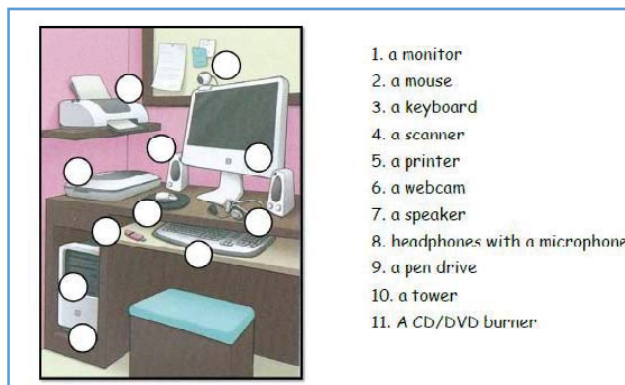
3) Оқушылардың дербестігін нығайтады.

ЖОО кейбір пәндерін ағылшын тілінде оқыту оқу үрдісіне бірте-бірте енуде. Соның ішінде информатика, РжКТ кафедрасының Information and Communication Technologies (ICT) курсы айтуға болады. Ақпараттармен, әртүрлі бағдарламалық және аппараттық қамтамасыз етумен жұмыс жасай отырып, студенттер ағылшын тілін білуі керек. Көптеген деректер мен материалдар ағылшын тілінде тексеріледі немесе ұсынылады.

CLIL (Content Language Integrated Learning) әдіснамасын (пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту немесе пән мен тілді кіріктіріп оқыту) пайдалана отырып, ICT оқытуды кеңейтуге болады. Сабақ берудің осы әдістемесінің ерекшелігі – сабақты жүргізу екі тілде (қазақ немесе орыс және шет тілдерінде) жүзеге асырылады, әр түрлі оқу жағдайларында сабақтың осы кезеңі мен оқыту мақсатына сәйкес келетін тіл қолданылады [4].

CLIL әдістемесі бойынша информатика сабақтарында қолдануға болатын көптеген белсенді әдістер мен тәсілдер бар. Төменде оқушылардың сабаққа және тапсырманы орындауға қызығушылығын арттыратын қолайлы және пайдалы тәсілдердің кейбірін келтіреміз.

Таңбалау (Labelling). Мысалы, компьютердің әр түрлі бөліктеріндегі мәндерді немесе атауларды қою үшін.

Сурет 1 – Таңбалау тапсырмасы

Бос орындарды толтыру (Fill gap). Сөйлемде немесе мәтінде жаңа сөздермен толтыру үшін бос жол қалдыру керек. Жаңа немесе өткен білімдерін тексеруге немесе компьютермен практикалық жұмыстар жасағанда пайдалануға болады.

<p>1 A long key at the bottom of the keyboard. Each time it is pressed, it produces a blank space. (=)</p> <p>2 It moves the cursor to the beginning of a new line. It is also used to confirm commands. (.....)</p> <p>3 It stops a program without losing the information from the main memory. Sometimes its use depends on the applications. (.....)</p> <p>4 It works in combination with other keys to produce special characters or specific actions. (.....)</p> <p>5 It removes the character on the left of the cursor or any selected text. (.....)</p> <p>6 It produces UPPER-CASE characters (or the upper-case character of the key). (.....)</p> <p>7 It produces upper-case letters, but it does not affect numbers and symbols. (.....)</p> <p>8 It moves the cursor horizontally to the right for a fixed number of spaces (in tabulations and data fields). (.....)</p> <p>9 They are used to move the cursor, as an alternative to the mouse. (.....)</p>	<p>arrow keys</p> <p>return</p> <p>caps lock</p> <p>shift</p> <p>tab</p> <p>escape</p> <p>space bar</p> <p>backspace</p> <p>alt</p>
---	---

Сурет 2 – Бос орындарды толтыру тапсырмасы

Салыстыру (Matching). Бұл әдіс мәндерді олардың анықтамаларымен салыстыру қажет болған кезде кез келген пәнде ыңғайлы. Орыс және ағылшын нұсқаларын пайдалануға болады, сондай-ақ екі тілді біріктіруге болады.

<ol style="list-style-type: none"> 1. The brain of the computer. 2. Physical parts that make up a computer system. 3. Programs which can be used on a particular computer system. 4. The information which is presented to the computer. 5. Results produced by a computer. 6. Hardware equipment attached to the CPU. 7. Visual display unit. 8. Small device used to store information. Same as 'diskette'. 9. Any socket or channel in a computer system into which an input/output device may be connected. 10. A device used to produce voice output and play back music. 11. A mechanism that reads and/or writes to optical discs. 12. A device that converts data so that it can travel over the Internet. 	<ol style="list-style-type: none"> a. software b. peripheral devices c. monitor d. floppy disk e. hardware f. input g. port h. output i. CPU j. CD/DVD drive k. speaker l. modem
--	--

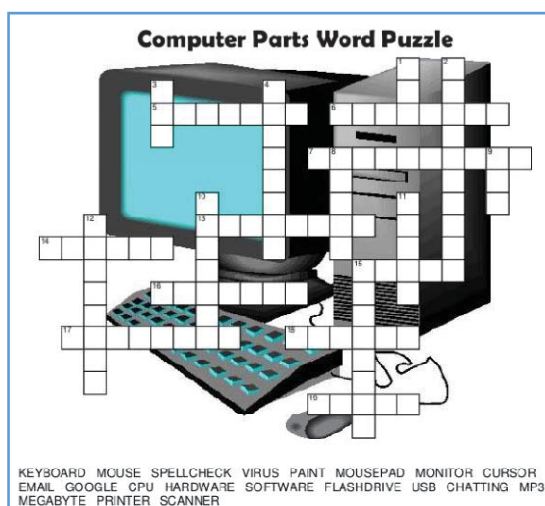
Сурет 3 – Салыстыру тапсырмасы

Тестілеу (Tests).

<ol style="list-style-type: none"> 1. Computers, mobile phone, servers, cables and switches are all types of <input type="text"/> 2. When a copy of all the data and files of a computer is saved/stored on a different computer, it is <input type="text"/> 3. A powerful computer that is used on a computer network to store/save other computers' data and files, is called a <input type="text"/> 4. A device/machine on a computer network that is used to move data between the different computers and servers, is a <input type="text"/> 5. A type of computer network that is normally used in an office or school, is called a <input type="text"/>

Сурет 4 – Тестілеу тапсырмасы

Кроссворд (Crossword).

Сурет 5 – Кроссворд тапсырмасы

Қазіргі жаһандану, техникаландыру заманында, яғни әлемнің ғылымындағы, өнеріндегі және технологияларындағы дамуды студенттер басқа тілді меңгеру барысында біле отырып, өз тілінде сол дағдыларын дамытуға мүмкіндік алады. Бұл студенттерге шет тілін оқытумен

салыстырғанда көптеген жаңа бағыттар береді, себебі, мұнда студент тілмен қатар пәнді қоса меңгереді. Мұнда оқу мен ойлау дағдылары біріктіріледі.

Қазақстанның заманауи тілдік білім беру үшін CLIL технологиясы белгілі бір дәрежеде инновациялық болып табылады. Сондықтан оны зерттеудің және қолданудың өзектілігі күмән туғызбайды.

Сонымен, ICT курсын CLIL әдістемесі бойынша ағылшын тілінде оқыту пәндердің байланысын қамтамасыз етеді және жаңа мемлекеттік стандарттардың принциптерін енгізудің практикалық нәтижелеріне қол жеткізуге мүмкіндік береді, атап айтқанда мәдени хабардарлықты, тілдік құзыреттілікті оқуға ғана емес, сонымен қатар өмірде жаңа білімді қолдану қабілетін және тиісінше өмірлік мотивацияны арттыру, табысқа ұмтылу. Бұл нәтижесінде негізгі мақсатқа қол жеткізуге, яғни болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға, олардың ұтқырлығын және тез өзгеретін өмірлік жағдайларда бейімделу қабілетін арттыруға әкеп соғады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Алматы, 2008.
2. Послание Президента РК Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства»: материалы мероприятий, посвященных обсуждению Послания Главы государства / Отв. ред. Б. Султанов. – Алматы: КИСИ, 2013. – 228 с.
3. Тұрғанбекова Б.А. Мұғалімнің шығармашылық әлеуетін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту: теория және тәжірибе. – Алматы, 2005.
4. Tanner, LizDaleandRosie. CLIL Activities, 22 February 2012.
5. Kelly, Keith. Macmillan Vocabulary Practice Series: Science. б.м.: Macmillan ELT, 31 Jan 2008.

ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫ ТЕЖЕЛГЕН КІШІ МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТА САБАҚТАРЫНДА ОҚУҒА ДЕГЕН ЫНТАЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ БОЙЫНША ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСЫ

Adjustment work on forming motivation of pupils of junior schoolchildren with a psychological development to study in environment lessons

Г.А. Алипбаева¹, А.Н. Кабиева²
G.A. Alipbayeva¹, A.N. Kabieva²

¹²Ө.Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті,
Қостанай, Қазақстан, gulzhanalipbaeva@mail.ru, kabiyeaan@mail.ru

Аннотация

Мақалада кіші мектеп жасындағы оқушылардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері, олардың оқуға деген ынталары спецификасы және оқуға деген ынтаны қалыптастыру бойынша түзету жұмысы туралы айтылады.

Abstract

The article mentions the psychological and pedagogical features of children of primary school age with mental retardation, the specifics of their training and remedial work on the formation of a desire for learning.

Кілт сөздер: Психикалық дамуы тежелген, мотивация, ынта ерекшеліктері, түзету жұмысы.

Key words: Mental development delay, motivation, enthusiasm, adjustment work.

Отандық ғалым А.Қ. Дүйсенбаев «Психикалық дамудың тежелуі» түсінігін «орталық жүйке жүйесінің органикалық және функционалдық жетіспеушілігі кезіндегі баланың

МАЗМҰНЫ

СОДЕРЖАНИЕ

CONTENT

Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университетінің ректоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор Е.А. Әбілдің құттықтау сөзі.....	3
Приветственное слово ректора Костанайского государственного педагогического университета имени У. Султангазина, доктора исторических наук, профессора Е.А. Әбіл.....	5
Greeting speech of the Rector of Kostanay state pedagogical university named after O Sultangazin, doctor of historical sciences, professor E.A. Abil.....	6

1 СЕКЦИЯ

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ДАМУДАҒЫ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ CURRENT ISSUES OF THE EDUCATION SYSTEM DEVELOPMENT

<i>Абдулина Г.Б.</i> Развитие учебной самостоятельности будущих техников-программистов на основе интерактивных средств изучения дисциплин профессионального цикла.....	8
<i>Абдыкаликова К.А., Қанезова А.М., Жунаева М.Н.</i> Органикалық заттардың құрылысын анықтауда физика-химиялық әдістерді қолдануға негізделген есептер.....	10
<i>Айгужина Г.З., Омаров А.Р., Темирғалиева С.Е.</i> Роль адаптивной физической культуры в социализации инвалидов и лиц, с отклонениями в состоянии здоровья.....	13
<i>Айтбенова А.А.</i> ICT сабағында CLIL әдісін қолданып тілдік күзiреттiлiктi қалыптастыру.....	16
<i>Алипбаева Г.А., Кабиева А.Н.</i> Психикалық дамуы тежелген кiшi мектеп жасындағы оқушылардың қоршаған орта сабақтарында оқуға деген ынталарын қалыптастыру бойынша түзету жұмысы.....	20
<i>Ахметбекова З.Д.</i> Влияние интернета на развитие толерантности у студенческой молодежи.....	24
<i>Ахметова Э.Б., Баймаганбетова К.Т.</i> География сабақтарында проблемалық оқыту әдістерін қолдану.....	27
<i>Балаканова А.Е.</i> Технология CLIL в преподавании общеобразовательных дисциплин.....	31
<i>Балжанова А.М.</i> Языковое образование в контексте современных образовательных тенденций в Казахстане.....	33
<i>Бекетова А.С., Гринь Л.В.</i> Современные инновации в системе образования.....	37
<i>Бектурганова Р.Ч., Кетебаева К.К.</i> Из опыта работы Костанайского колледжа Зерек по подготовке будущих учителей к исследовательской деятельности на основе информационно-коммуникационных технологий.....	40
<i>Бикенова Г.С., Садақбаева А.А.</i> Төменгі сынып оқушыларын шетел тілінде сөйлеуге үйретуде компьютерлік ойынның тиімділігі.....	44
<i>Брагин Е.А.</i> Изучение миграционных маршрутов и мест зимовок хищных птиц Костанайской области.....	46
<i>Волкова Н.А.</i> Формирование художественно-эстетической компетенции студентов-дизайнеров посредством декоративно-прикладного искусства.....	51
<i>Ерсултанова З.С.</i> Жоғары білім беруде ақпараттық коммуникациялық технологиялардың ролі.....	54
<i>Жандауова Ш.Е., Байтасова А.В.</i> Развитие логического мышления на уроках математики как основа повышения качества образовательного процесса.....	57